

תצא. קל וחומר בשבויה שכל איסורה מדרבנן, כיון שהוא והיא יודעים שלא נטמאה, למה יוציאנה? תרצו האחרונים (שערי ישר ו,ת; חידושי הגר"ט — כתובות, סימנים: כט לו. ועיקר הדבר נמצא כבר בחידושי החתם-סופר — חתן הגרעק"א) שפעמים שאסרו חכמים דבר מסוים מפני הספק, ונתנו לו דין 'ודאי', שעשו הספק כודאי. ואף כאן, אם כי איסור שבויה נובע מחמת חשש טומאה, עשאוהו לאיסור ודאי, איסור 'שבויה', והלא אמירת 'ברי' אינה מועלת אלא במקום הספק ולא באיסור ודאי.

[כיוצא בזה מצינו בש"ך (יו"ד כללי ספק-ספקא, ית. בשם ה'איסור-והיתר') לענין איסור חז"ל של גבינות עכו"ם, שאין עושים 'ספק-ספקא' ע"י צירוף ספק נוסף, הגם שאיסור הגבינה מחמת הספק הוא, כיון שנתנו לו דין ודאי. יתר על כן כתב הש"ך, אין אומרים שם 'ספיקא דרבנן לקולא' שאינו איסור חדש של חכמים, אלא שעשאוהו מפני החשש, כאילו היה בה איסור של תורה ודאי].

(יש להעיר שאף שעשו חכמים את השבויה כטמאה-ודאי, כהגדרת האחרונים, אעפ"כ הסתפקו בגמרא לעיל (בע"א) לומר במחבוא שאינו מחזיק אלא אחת — כולן טהורות, ואינו דומה לשני שבילין' ד'התם ודאי איכא טומאה, הכא מי יימר דאיטמי'. ובאר הדברים, שכשיש מחבוא להימלט אליו, אין הנמלטת בגדר 'שבויה' כלל ועיקר. וכיון שעל כל אשה י"ל שנחבאה, מעמידים כולן על חוקת כשרותן לומר שאיננה 'שבויה'. עוד יש להעיר ממה שמועיל מיגו ו'הפה שאסר הוא הפה שהתיר' בשבויה (ע' לעיל במשנה כב. ובגמרא לעיל בסמוך), לומר 'טהורה אני' — וצ"ל שבכגון זה לא גזרו חכמים מעיקרא דין שבויה.

ובעיקר קושית הגרע"א לכאן' היה נראה לתרץ, שכאן חששו שמא משקרת ובאמת יודעת שנבעלה, מאחר ואינה חוששת להכחשה, משא"כ במיתת הבעל חוששת שמא יתגלה שקרה. ונחמיר עליה בסופה).

דף כח

'ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה' — לכן אם לא ברור לו בודאות שזהו כתב ידו, הוא ירא לומר על הספק, פן יוכיחנו על פניו שקר העדת בי. (רש"ש. ולפימש"כ רש"י במשנה שאביו מת [שאל"כ מדוע צריכים לקטן זה, יבוא האב ויעיד על חתימתו] לכאורה כן הציור ברבו, וזה לא אתי שפיר לפירוש הרש"ש. ויש לפרש משום אימת רבו בהיותו אצלו בקטנותו, נחרתים אצלו זכרונות מרבו ומכל עניניו, ובכלל זה כתב ידו של רבו).

(ע"ב) 'אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם'

'הגדולים, אשר כל מעיינם בתורה ועבודת ה', ומעמיקים מחשבות ועיונים בתורה ובדבקות, אין חושבים בעניני עולם-הזה כלל, שהרי מלא לבבם מחשבות ושאיפות בעניני התורה, העבודה והדבקות. ולכאורה הלא קל מאד במצב כזה שיכשלו ח"ו בעבירות של עשיית נזק ואכילות והנאות אסורות, משום שטרודים המה בגירסתיהו ועוסקים במחשבות עיון, ועל ידי זה קרובים הם לבחינת אונס. אבל סייעתא דשמיא היא אשר תשמרם, ובבחינת אמרם ז"ל: 'זמה בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם, צדיקים עצמן לא כל שכן'. (מכתב מאלהו ח"ב עמ' 228)

עוד בענין תקלת צדיקים — ראה במובא ביבמות צט בשם הנצי"ב, ובנדרים י.

'משפחה זו כשרה ומשפחה זו פסולה' — פירש הר"ן, לא שיכול לפסול משפחה, שהרי אפילו גדול אינו נאמן לפסול, שאין ערער פחות משנים. וכמו כן אינו נאמן לכשיר משפחה שלימה שהחזקה כולה בפסול, אלא מדובר במשפחה שיצא עליה שם פסול ואין ידוע אם כולה או מקצתה, ומעיד ומברר על פי מה שראה בקטנותו שבית אב פלוני שבאותה משפחה כשר ובית אב אחר פסול, וסומכים על דבריו להאכיל בתרומה דרבנן אותו בית אב שהוא מכשיר.

והראב"ד החמיר בדבר ופירש שאמנם אין ערער פחות משנים לפסול המשפחה, אבל חוששים אפילו לעדות אחד אלא שאין מכריזים עליה פסול. וכן לענין קצצה — חוששים לדבריו אבל אין מכריזים. וכתב הר"ן שזו חומרא יתירה, ודברי הרמב"ם מטים כפירוש הראשון, אלא שסתם הדברים יותר מדאי.

‘ומביאין חבית מליאה פירות ושוברין אותה באמצע רחבה... בואו וקחו לכם דוגמא לדורות...’ — לכך לוקחים פירות, שהוא דבר שהילדים נהנים בו ולהוטים אחריו, ובאים לחטוף מהם, ולפי שהזכרון חזק אצלם כמאמרם הלומד ילד דומה לדיו הכתובה על נייר חלק, לכך עושים זאת שיהא לזכרון ולאות. (מהרש"א.)

ע"ש בבאור הכינוי 'קצצה'. ובפשוטו נראה שנקרא כן על שם שנקצץ והופרד הלה ממשפחתו, ששוב אין זרעו מתערב עם שאר המשפחה).